

Viering honderdjarig jubileum Loge Arnhem

De loge in Arnhem heeft op zaterdag 21 mei haar honderdjarig bestaan gevierd. Hierna volgt een verslag van die viering.

Even na half elf opent Barend van den Brink de viering met een woord van welkom aan alle aanwezigen. Er zijn dan ruim veertig mensen aanwezig. Iedereen heeft al koffie of thee met gebak genuttigd.

Barend memoreert dat honderd jaar geleden de loge opgericht is, dat in het begin de bijeenkomsten gehouden werden in het Spijkerkwartier en dat pas veel later het huis in de Brugstraat betrokken is. Hij vertelt ook over het gedwongen afstaan van het huis tijdens de oorlog en dat de zaal toen verzegeld was en dat er spullen geconfisqueerd zijn. In de jaren tachtig waren er in Arnhem diverse stemmen die ervoor pleitten om het huis helemaal af te breken. Een rij huizen naast dit huis is inderdaad afgebroken. Als door een wonder kon dit pand uiteindelijk toch blijven bestaan. Toen het voortbestaan veiliggesteld was, werd het tijd om het pand te renoveren. En weer zat alles mee: de gemeente kwam met

een forse subsidie en zo kon het huis in de huidige staat gebracht worden. Het huis staat nu zelfs op de lijst van rijksmonumenten.

Na een kort muzikaal intermezzo komt onverwacht Ineke Vrolijk binnen met wat lawaai en gekleed met zwarte omslagdoek. Het wordt duidelijk dat zij de rol van mevrouw Blavatsky speelt, die even terug is gekomen om te zien hoe het in Arnhem reilt en zeilt en om daar vooral ook commentaar op te leveren. Zij laat nog enkele mensen binnen en begint dan aan haar boodschap waarin zij duidelijk maakt waartoe wij hier bijeen zijn en wat het belang en de zin is van het bestaan van een theosofische loge zoals die in Arnhem. Ze vraagt dan om twee minuten stilte te houden om ons daar allemaal op te bezinnen. Dat gebeurt.

Ineke leidt de rest van de ochtend in de rol van Helena Blavatsky, waarbij zij soms iets vertelt en verder laat ze diverse mensen aan het woord opdat zij iets over de geschiedenis van de loge en van de Theosofische Vereniging in Nederland kunnen vertellen.

Er wordt een brief voorgelezen van Nel van Harderwijk,

Agenda Nederland

augustus 2005

16-24 Les Pays Latins in Naarden, met Radha Burnier

september 2005

24 Studiegroep Geheime Leer

oktober 2005

4-11 The European School of Theosophy in Naarden
15 Besturendag Amsterdam
22 Studiegroep Mahatma Brieven

november 2005

12 Ledendag. Onderwerp "globalisering", Naarden
19 Studiegroep Geheime Leer

december 2005

10 Studiegroep Mahatma Brieven

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

die al heel lang lid is van de loge. De brief gaat over de periode van een tijdje na de oorlog toen het heel moeilijk was om het huis in stand te houden. Nel probeerde bij elke bijeenkomst om geld in te zamelen om zo de zaak wat op te bouwen. Ook Ab Reijmes die als belangstellende aanwezig is, vertelt iets over zijn herinneringen aan deze tijd.

Dan geeft Ineke het woord aan anderen, met name diegenen die gekomen zijn om de loge te feliciteren. Als eerste neemt Wies Kuiper als voorzitter van de TVN het woord. Zij verwijst naar het charter van de loge dat op de uitnodiging afgedrukt was. Ze had zich verbaasd dat daarop de handtekening van Arundale voorkwam; dit is veroorzaakt doordat dit charter in 1945 opnieuw uitgeschreven is omdat in de oorlog het oorspronkelijke charter van 1905 geroofd was. Wies wijst er op dat het belangrijk is dat loge Arnhem al honderd jaar bestaat; zij schenkt een boekenbon van de Theosofische uitgeverij.

Vervolgens overhandigt Femmie Liezenga een bon namens de loge Naarden. Op verzoek vertelt zij hoe het met haar dochter Willeke Rietdijk gaat die lid is geweest van de Arnhemse loge.

Wouter van Beers overhandigt dan iets namens loge Utrecht. Wouter wijst op het belang van kunst voor mensen die zich met theosofie bezig houden.

Naar aanleiding van deze opmerking wendt Ineke zich tot Paul Zwollo met het verzoek om iets over zijn familie te vertellen. Paul stamt uit een familie van mensen die sieraden smeden; zijn grootvader was een pionier

op dit gebied en die is ook begonnen om dit vak uit te dragen in opleidingen. Het was deze grootvader die al in 1897 lid werd van de Theosofische Vereniging. Wouter van Beers meldt trots dat hij kort geleden ontdekt heeft dat zijn grootvader al in 1895 lid was geworden.

Barend leest dan de brief voor van het Lectorium Rosicrucianum die de loge feliciteren met het jubileum en die hierbij een pas uitgekomen boek aan de loge schenken.

Ineke memoreert de periode van samenwerking met het Theosofisch Genootschap, de periode dat er veel onderlinge verbondenheid was.

Mevrouw De Caluwé van de Soefi Gemeenschap in Arnhem meldt dat hun dankbaarheid nog steeds naar de theosofen gaat omdat zij het destijds geweest zijn die Inayat Khan geholpen hebben toen hij voor het eerst in Nederland kwam.

De verhalen tijdens de ochtend worden gelaardeerd en beëindigd met een stukje muziek.

Dan wordt een voortreffelijke lunch genuttigd. Er is soep en er zijn vele salades en hartige taarten. Een ieder kan voor zich zelf boterhammen of bolletjes brood smeren. Er is kaas en er is nog fruit toe. De tafels zijn gedekt onder in de kelder die voor de gelegenheid gezellig aangekleed en ingericht is. Iris van Felixoord heeft dit alles klaar gezet en zij assisteert de mensen bij het opscheppen van alle gerechten.

Tijdens de lunch zijn enkele mensen vertrokken, maar andere zijn er weer bijgekomen. Ook na de lunch zijn we met ruim veertig mensen. Kees Voor-

Agenda buitenland

september 2005

14-18 Costa Rica,
inter-American congress
"Many Paths to one Truth"

september-november

28 sept t/m 4 nov Krotona
School of Theosophy: Joy
Mills "Walking the Path to
Wisdom": studie in *The
Mahatma Letters*. (6 wk)

november 2005

7 nov 2005-13 jan 2006
*School of the Wisdom (SW
Adyar) (alleen voor leden).*
Vier verschillende thema's,
elk gedurende tien dagen.

7-18 SW Adyar: Christianity -
The Gospel of St. John,
director: dr. Anand
Amaladass

21 nov-2 dec SW Adyar:
Vedanta - Atmabodha of
Shankaracharya, director:
dr. S. Sankaranarayanan

26 en 27 Parijs EFTS-seminar
Mahabaratha, Bhagavad
Gita

december 2005

5-16 SW Adyar: Buddhism -
Shantideva's Bodhicharya-
vatara; director: dr. Krish-
nanath

26-31 Adyar: International
Convention of the Theo-
sophical Society

januari 2006

3-13 SW Adyar: The Voice of
the Silence; dir. dr. J. Algeo

*Voor nadere inlichtingen over
genoemde activiteiten kunt u
contact opnemen met de T.V.N.:
020-6765672.*

hoeve is intussen aangekomen en hij geeft een lezing van een uur. Hij gaat in op overeenkomsten tussen *De Geheime Leer* van Blavatsky en het Hooglied uit de Bijbel. Het Hooglied bevat de essentie van de mystieke weg en beschrijft de verschillende fases die de Ziel doorloopt om uiteindelijk hemelse vereniging te bereiken. In *De Stem van de Stilte* van Blavatsky zie je dezelfde fases terug. Bovendien maakt Kees Voorhoeve een uitstapje naar de Kabbalah, naar de alchemie en naar de weg van bevrijding zoals Plato die beschreef. Hij wijst er op dat het niet iets is voor even, maar dat het een levensweg is. Je hebt de moed nodig om ook het onprettige van het leven toe te laten. En het wordt dan duidelijk dat alles zoals zondeval, schepping, verbinding, plaats vindt in ons innerlijk.

Na een pauze met thee of een sapje gaat Kees Voorhoeve nog in op vragen die door zijn lezing opgeroepen zijn. Iemand heeft in zijn lezing de inhoud van het Hooglied zelf gemist, omdat dit zo ontroerend is. Een ander is juist geraakt door de benadering die Kees Voorhoeve heeft gekozen.

Aan het eind van de dag wordt er onder het genot van een sapje en wat zoutjes nog een poos nagepraat.

We kunnen terugzien op een geslaagde jubileumviering. Van de ongeveer vijfenveertig mensen die deze bijwoonden, waren er veel logeleden en hun ahang aanwezig; verder mensen van het hoofdbestuur en van andere loges, belangstellenden en enkele mensen van aanverwante organisaties. Deze mensen hebben hiermee laten zien

zich echt verbonden te weten met onze loge en dat is voor ons een belangrijke basis om verder te kunnen gaan met wat wij doen.

Deze viering werd mogelijk gemaakt door de grote inzet van enkele mensen en activiteiten van een grotere groep betrokkenen. Aan de twee harde werkers en aan al die anderen: hartelijk dank voor alles wat jullie gedaan hebben!

17-20 juni 2005 Ravi Ravindra

ALGEMEEN

De organisatie Shapers of Education (info.shapers@home.nl) organiseerde van 17 tot 20 juni 2005 een workshop met Ravi Ravindra in de Voorde in Laag Zuthem onder de titel "Transformation East and West".

Ravia Ravindra was professor in Comparative Religion, International Development Studies en hij was adjunct professor of Physics aan de Dalhousie Universiteit in Halifax, Canada. Hij schreef de volgende boeken: *Krishnamurti: Two Birds on One tree*; *Christ the Yogi*; *Yoga and the Teaching of Krishna*; *Heart without Measure*; *Science and the Sacred*; *Pilgrim without Boundaries*.

Omdat twee (andere) geplande seminars met Ravindra ooit werden geannuleerd (en deze bijna óók, i.v.m. het lage aantal aanmeldingen, zo hoorde ik later!), begreep ik dat ik de koe nu bij de hoorns moest vatten als ik Ravi Ravindra, een bekend theosofisch spreker, überhaupt in Europa wilde meemaken. Het gemiddelde aantal (wisselende) deelnemers was steeds rond de

zes personen, ieder komend vanuit geheel verschillende richting: Brahma Kumaris, Krishnamurti-beweging, onderwijsvernieuwing, Osho, Rozenkruisers, Sai Baba, Theosophical Society, Transcendente Meditatie en Vrijmetselarij. Een en ander hield in dat niet iedereen hetzelfde referentiekader had t.a.v. de oude wijsheid die Ravindra naar voren bracht.

Strikt genomen kwamen in dit seminar de drie doeleinden van de Theosophical Society allemaal aan de orde (zie achterkant Theosofia): het universele karakter van de mens, de vergelijkende studie van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap en het onderzoek van de onverklaarde wetten in de natuur en van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn (transcendentie).

Hieronder enkele indrukken van dit weekend.

INLEIDING

De eerste avond begon Ravi Ravindra (in verband met het kleine aantal deelnemers) met het verhaal over de Zen-leraar die besloot om ondanks barre weersomstandigheden tóch naar een bijeenkomst te gaan waar weinig deelnemers werden verwacht: "Ik doe mijn deel, óók als er niemand wordt verwacht." Sommige zaken moeten eenvoudigweg doorgang vinden, ook als er geen materiële vorm voor is. Hij vergeleek dit met het voetpad in een bos, dat overgroeid raakt als niemand er overheen loopt.

Hij vroeg de deelnemers om als het ware steeds áchter gesproken of geschreven woorden te zoeken en door te dringen tot

V e r e n i g i n g s n i e u w s

de betekenis van het onuitsprekelijke. Hij vroeg ons om af en toe stil te zijn (en noemde in dit verband de uitdrukking “Are you listening, or are you waiting to speak?”, “Luister je, of wacht je om te kunnen spreken?”). Ook vroeg hij de deelnemers om elkaars privacy te respecteren: zogenaamde encounter- groepen kunnen schade aanrichten door mensen steeds weer aan te spreken om dingen met de groep te “delen”.

Bij het kennismaken vroeg hij de deelnemers om zichzelf niet als persoon voor te stellen, maar om aan te geven in hoeverre men werkelijk betrokken is bij wat men momenteel voelt, denkt en doet in het leven; waarom men denkt op deze planeet en in dit lichaam te zijn.

TRANSFORMATIE

Er zijn verschillende ideeën en verwachtingen over transformatie. Wat is transformatie en welk niveau van transformatie is relevant? Ieder inzicht waarbij men als het ware één wordt met het “geobserveerde”, zonder interventie van het lagere denken, kan worden gezien als transformatief. Transformatie wordt te wegegebracht door iets te doorzien met een helder gezichtsvermogen. Men wordt (één met) het gekende. Dit één- zijn met alles dat is, is een uitdrukking van de diepste wijsheid. Zelfs één klein inzicht verandert iets in de structuur van de hersenen, in het neurologische netwerk. (N.B. zie ook R. Bowen “*Madame Blavatsky over de studie van theosofie*”: “De hersenen zijn het instrument van het waakbewustzijn en ieder bewust mentaal beeld dat gevormd wordt bete-

kent verandering en vernietiging van atomen van de hersenen.

Gewone intellectuele activiteit verloopt langs gebaande wegen in de hersenen en vereist geen plotselinge aanpassingen en vernietigingen in hun substantie. Maar deze nieuwe soort van mentale inspanningen vraagt om iets totaal anders- het scheppen van “nieuwe hersenpaden” (new brain paths), het tot stand brengen van een andere orde in de kleine levens in de hersenen” ER)

Gezien het thema van dit seminar, transformatie: waarom hebben we deze omzetting nodig; wat ontbreekt er dan? Alle wijzen zijn het er over eens dat we de waarheid in feite al bezitten, dat we op het diepste niveau één zijn met het ene beginsel, maar kennelijk leven we er niet naar. Paulus zegt in de brief aan de Romeinen: “Ik doe wat ik niet wil doen, en ik doe niet wat ik wél wens te doen.” Arjuna stelt de vraag aan Krishna in de *Bhagavad Gita*: “Hoe komt het dat we doen wat we niet willen doen?” Boedha zegt: “In dit lichaam bevinden zich alle goden en alle demonen.” Het ene is overal aanwezig, maar ons lichaam is onvoldoende fijn afgesteld om deze vibraties te ontvangen. Om diverse redenen, vooral het feit dat we op onszelf gericht zijn, verslaafd zijn aan oppervlakkigheden, omdat we ons van buitenaf laten beïnvloeden, richten we ons niet naar binnen om onze heelmakende plicht te vervullen. Want in feite ligt hier ons dharma, onze plicht en ons offer, in overeenstemming met de wetten der natuur. Annie Besant spreekt in dit verband over de wet van offering

(*The Law of Sacrifice*). Wat fundamenteel geofferd moet worden is onze gehechtheid aan het kleine en dit is noodzakelijk is om het hogere te kunnen omarmen. Hier ligt dus de behoefte aan transformatie.

Paulus zegt: “De zaken van het denkvermogen worden begrepen door het denkvermogen; zaken van de geest worden begrepen door de geest.” Die geest zit niet in ons, maar wij ZIJN die geest. Voor een dergelijke zoektocht is het juiste instrument nodig, namelijk het subtielere zelf, om deze verbinding met het geestelijke mogelijk te maken.

Yoga stelt ons in staat om deze verbinding tussen de verschillende niveaus te leggen. Het lichaam wordt als het ware voorbereid en afgestemd om de subtielere vibraties van het geestelijke te kunnen ontvangen. Hierdoor wordt de individuele ziel verbonden met het universele, het ene. Op het moment dat er contact is met deze diepte ligt de verbondenheid met al het andere voor de hand. Het is niet van belang om als het ware andere kleren aan te trekken, om “bekeerd” te worden tot het ene, respectievelijk het andere “geloof”. Oppervlakkig heen en weer fladderen is zinloos. Ieder kan doordringen tot de diepte van zijn eigen religie (= opnieuw verbinden) en moet dit op zijn eigen manier doen.

In India is de term “zelfrealisatie” de gebruikelijke term voor het spirituele doel.

Patanjali noemt transformatie als een natuurlijk ontvouwen. Het enige wat we moeten doen, net als een tuinman, is het onkruid wieden. Patanjali legt in dit

verband uit dat atma, purusha, het werkelijke Zelf, of geest in feite de werkelijke “kenner” is en dat het gebruik maakt van het denkvermogen als instrument, net zoals een wetenschapper zijn telescoop gebruikt. (Overigens komt de ware wetenschapper alleen tot een hoger bewustzijn als zijn geweten meespeelt, het aspect van liefde/ wijsheid). We weten niet mét het denkvermogen, maar mïddels het denkvermogen.

De aanzet tot transformatie wordt gewoonlijk gegeven door één van de twee natuurkrachten van aantrekking (b.v. een streven naar eenwording) of afstoting (b.v. walging, afstand willen doen van de huidige situatie). Vaak is dit naar aanleiding van een gebeurtenis in het persoonlijke leven. In dat opzicht is er niets mis met de in het westen als “mid-life-crisis” benoemde periode van inkeer. Transformatie is niet zomaar een verandering, het komt van binnenuit en wroet zich door alle lagen heen, ook die van opvoeding en cultuur. Om vrij te komen van het lichaam, moeten we er diep mee verbonden zijn. Om vrij te komen van onze culturele achtergrond moeten we er in vol respect mee in het reine komen (in het westen b.v. met de christelijke grondslag van de samenleving). Als we dat niet onder ogen willen of kunnen zien, is het niet mogelijk om er volledig vrij van te zijn. De westerling lijkt zich soms te verzetten tegen deze christelijke achtergrond en gaat dan b.v. op zoek naar de oosterse filosofie. In het oosten zegt men wel eens dat de mens in het westen niet lijkt te beseffen welke schoonheid er

is vervat in de gospels/evangelien. Ravindra vindt het enigszins cynisch dat hij dat vaak als oosterling naar voren moet brengen.

OOST EN WEST

Bij het vergelijken van de religies van oost en west benadrukt Ravindra dat dit geen waardeoordeel inhoudt; het liefdevol onderzoeken van de vele verschillen maakt het juist interessant. Het bestuderen van andere religies kan een verdieping van de eigen religie inhouden. De lotus (oosters symbool) en de roos (christelijk symbool) zijn geheel verschillende en beide prachtige bloemen.

De WESTERSE religies van Islam, Christendom en het Joodse geloof zijn als het ware “kissing brothers”: de verschillen daar gelaten, hebben ze dezelfde traditie van overgave en gehoorzaamheid. Zelfkennis wordt niet genoemd. De oorzaak van het lijden is ongehoorzaamheid. De persoon op zich is uniek. Er zijn verschillende niveaus van deugdzaamheid, verbonden met het functioneren van het geweten. De geboden richten zich vooral op liefde: voor God, voor de naaste, voor elkaar en voor de vijanden (maar -gehoorzaamheid-: “Toon uw liefde door mijn geboden op te volgen”). De juiste handeling (in overeenstemming met die geboden) leidt tot begrip, want men zegt wel dat degene die de geboden volgt de leer zal leren kennen. In de bijbelse traditie ligt het initiatief bij God. Iemand wordt door God geroepen en gaat niet zelf op zoek. Slechts de wijze dringt met veel moeite en lijden door tot de ware betekenis (als veel

mensen aangeven wat die religie inhoudt, dan is het dat dus juist niet). Kijk naar iemands handelingen en luister niet zozeer naar zijn woorden. Grote Europeanen als Erasmus, Descartes, Da Vinci, Rafaël en Bach keerden zich in tijden van vreugde en ellende tot de christus-figuur.

Bij de OOSTERSE religies wordt de oorzaak van het lijden gevonden in onwetendheid en egoïsme. Zelfkennis is het sleutelwoord: men gaat op zoek naar het hogere. De juiste kennis leidt tot juiste handelingen. Men gaat niet zozeer uit van uniekheid, maar van de eenheid van alles wat is (u bent dat; er zijn geen “anderen”; de obserververder is het geobserveerde; ik ben mijn broeder). Men zoekt een directe toegang tot wat men werkelijk voelt en denkt met als doel de ander te begrijpen.

TRANSFORMATIE VOLGENS TWEE MODERNE MEESTERS

KRISHNAMURTI (1895-1986) Krishnamurti werkte gewoonlijk met gesprekspartners om de waarheid te belichten. Door elkaar de juiste vragen te stellen wordt de waarheid naar buiten getrokken, zoals een vroedvrouw helpt om het wonder naar buiten te laten komen. Krishnamurti heeft steeds aangegeven dat het geen proces in de tijd is dat tot waarheid leidt; er is geen pad dat er heen gaat (Truth is a Pathless Land). Het gaat om plotselinge inzichten zonder daar specifiek moeite voor te doen (instantaneous and effortless), als een soort genade (grace). Het heelmakende, de waarheid is altijd aanwezig, maar

V e r e n i g i n g s n i e u w s

op het moment dat we er ons best voor doen en ernaar gaan zoeken kijken we op het verkeerde niveau (een roos besluit óók niet op een bepaald moment om nu maar eens te gaan geuren, dat doet zij uit zichzelf). Wij hebben echter moeite om de subtielere niveaus te ervaren. Krishnamurti toonde de wereld hoe hij functioneerde vanuit een ander bewustzijnsniveau: na alle nooduitgangen van het gewone denkvermogen opgeblazen te hebben, zat hij als het ware op de 39^e verdieping van een gebouw zonder lift en trappen, alleen bereikbaar met de intelligentie die verder gaat dan het denken. Hij functioneerde vanuit de heelmakende dimensie van liefde en waarheid, voorbij het gewone denken, vanuit het niveau waar alle ware leringen vandaan komen. Hij frustreerde het gewone dagelijkse denken keer op keer om dóór te kunnen breken naar die andere frequentie (dat is ook de bedoeling van paradoxen en Zen-koans). Hij gaf een doorkijkje naar de open ruimte buiten de gevangenis van het denken. Het grootste obstakel voor de mens is namelijk het denkvermogen dat ons gevangen houdt in de dimensie van tijd. Het ego, de herinnering, is verbonden met het verleden en dit leidt tot conflicten. Geen enkel probleem kan in de tijd worden opgelost. De oorsprong van de oplossing van het probleem kan niet gevonden worden in het gewone denken. Door zelfkennis, door een goede relatie met het lichaam, kan men zich bevrijden. Dan kan het denken die andere dimensie bereiken. Het is hierbij belangrijk om ontvankelijk te zijn en niet te

belanden in de valkuil van het denken, vol van meningsverschillen en onbegrip, met daarna krampachtige pogingen om dit weer op te heffen. Op momenten dat mensen in opgewonden discussies belandden doorbrak Krishnamurti dit bijvoorbeeld door te wijzen op een ander niveau dan het denken, zoals "luister naar de vogels; kijk eens naar de wolken." Breng de schommelingen in het denken tot rust, wees aandachtig en "doe" niets. Iedereen kent wel die momenten van verhoogde intensiteit, bij kunstwerken of bij de flitsen van inzicht waardoor iets plotseling begrepen wordt.

G.I. GURDJIEFF (1872-1949)
Als inleiding op het gesprek over Gurdjieff keken we naar de film van Peter Brook "Meetings with Remarkable Men". Gurdjieff vond dat de "wijsheid" van het oosten en de "energie" van het westen harmonieus gebruikt moeten worden. Uitgaande van een cosmologische leer waarbij de mens beschouwd wordt in een voortgaande lijn van organisch leven wil hij de mens leiden naar hogere niveaus van bewustzijn. Dit is een moeizaam en gericht proces van jaren oefening. Het organische leven ontvangt energie van een hoger niveau. De energie van de zon b.v. geeft veel soorten van vibraties. Deze energie wordt omgezet. Subtiële vibraties kunnen worden ontvangen door iemand die spiritueel wakker is. Als de mens deze vibraties kan ontvangen kan hij helpen bij het verbeteren van de kwaliteit van het leven op deze planeet, m.a.w. de mens is noodzakelijk in het proces van creatie en dient zich hiervoor

dienstbaar te stellen. Het doel van de leer van Gurdjieff is het geweten wakker te maken om tot hogere bewustzijnsniveaus te komen. Bij dit hogere denken zijn liefde en mededogen een voorwaarde. Hij legt door middel van allerlei oefeningen de nadruk op het harmoniseren van alle centra en op het uitsluitend gebruiken van de energie die werkelijk noodzakelijk is, zonder verspilling. Zo wordt er een perfecte lichaamsbeheersing geleerd, b.v. bij de dansen van de derwisjen. De hogere centra zijn altijd werkzaam, maar we zijn er niet mee verbonden omdat we continu energie verspillen. Er is sprake van een metafysische ecologie: de kwaliteit van alle niveaus op de gehele planeet is afhankelijk van het feit of wij kunnen opstijgen naar die hogere dimensie. Dan wordt de mens een verbindende schakel, niet alleen mechanisch, maar in vol bewustzijn. Als dat niet lukt zal de mens terugvallen en zal b.v. het geweld toenemen.

CONCLUSIE

In het algemeen gaat het mijns inziens om een gradueel proces van voorbereiding (het denken tot rust brengen; aandachtig in de wereld staan, niet direct handelen om een situatie in de hand te houden, observeren en ervan leren etc). Daarnaast kunnen plotselinge inzichten voor fundamentele veranderingen zorgen.

Ravi Ravindra zei als afsluiting: "Alle groei vindt plaats in het donker, bedek het als bescherming tegen het analytische denken. Niet het interessante, maar het noodzakelijke zal plaatsvinden." Els Rijneker